

دستی خبرنامه قالی و صنایع

کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

سال اول | شماره‌ی سه | شهریور ۱۳۹۱ | ۸ صفحه | 8 Pages | September 2012

از کرمان تا ارومچی

ویژه‌ی نمایشگاه اوراسیا ۲۰۱۲ ارومچی

۵ و ۴ صفحات



توقوش باغ بهشت، قالی قدیم کرمان



| سخن سردبیر |

نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی و حضور کمرنگ فعالان قالی و صنایع دستی

۲

| خبر |

بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی فرش در تهران گشایش یافت

۲

| گفت‌وگو |

بهترین فرش را در ایران، استان کرمان دارد

۳

| گفت‌وگو |

مسگری؛ هنری به قدمت تاریخ کرمان

۶

سخن سردبیر

نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی

و حضور کم‌رنگ فعالان قالی و صنایع دستی استان

سیدمحمدابراهیم علوی
سردبیر، عضو هیات نمایندگان
و معاون توسعه و سرمایه‌گذاری اتاق



فروشنده‌گان مواد اولیه، بافندگان، فروشنده‌گان و صادرکنندگان واجب است که مسئولانه‌تر نقش موثر خود را در تولید و بازاریابی فرش استان ایفا نمایند. این بازار، مستعد و منتظر اقدامی جدی و حرکتی بزرگ است. با وجود کپه‌لتن سن فعالان فرش، کمبود نقدینگی، نبود انگیزه، آن هم در شرایط فعلی، خوش‌بختانه بازار مناسب فرش ایران با وجود تحریم‌های بانکی و حمل‌ونقل برای همه‌ی دست‌اندرکاران فرش کشور وجود دارد، ولی سایر استان‌ها، حسن استفاده و اهتمام جدی به صادرات فرش و توسعه‌ی بازار را دارند و متأسفانه ما کرمانی‌ها در خواب کم‌کاری و کم‌توجهی و غفلت هستیم. هدف کمی سال جاری صادرات فرش کشور به میزان یک میلیارد دلار است، صادرات فرش در سال گذشته ۵۰۰ میلیون دلار بوده است. بدون شک با همکاری، هم‌فکری و هم‌یاری یکدیگر می‌توان به حصول هدف یک میلیارد دلار صادرات فرش و گرفتن سهم حداقل ۳۰-۴۰ درصدی بازار فرش کشور و صادرات آن با همکاری کرمانی‌ها امیدوار بود.

فوق، باز هم حاکی از حضور کم‌رنگ کرمانی‌هاست. از ۵۰۰ غرفه‌ی این نمایشگاه، تنها ۲ غرفه‌ی فرش کرمان و یک غرفه‌ی طراحی و غرفه‌ی اتحادیه‌ی تعاونی روستایی و عشایری کرمان حضور داشته‌اند. باز جای شکرش باقی است که فرش‌های زیبا و قشنگ و هنری کرمانی زینت‌بخش غرفه‌های سایر استان‌ها می‌باشند!! در این میان تبریزی‌ها، قمی‌ها، اراکی‌ها، اصفهانی‌ها و شیرازی‌ها خوش می‌درخشند و علاوه بر شرکت در نمایشگاه‌های داخلی، حضور بسیار فعال در نمایشگاه‌های بین‌المللی فرش دنیا دارند. به گفته‌ی وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت، کشور ایران همچنان رتبه‌ی اول صادرات فرش دنیا و به عبارت دیگر ۲۴ درصد سهم بازارهای بین‌المللی فرش جهان را به میزان ۵۰۰ میلیون دلار حفظ کرده است. مشاهدات در بازدیدها و ارزیابی‌ها از نمایشگاه‌های کالا و منسوجات و کفپوش‌ها از سایر کشورها نویددهنده‌ی بازار مناسب فرش ایران به‌ویژه فرش کرمان است. بر اتحادیه‌ها، انجمن‌ها، شوراها و دست‌اندرکاران در صنعت فرش (اعم از

نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی فرش و منسوجات خانگی و حضور کم‌رنگ فعالان قالی و صنایع دستی استان؟! نمایشگاه فرش دوحه در قطر چند ماه پیش برگزار شد. همه‌ی استان‌های فعال در صنعت فرش، کفپوش، صنایع دستی و منسوجات خانگی حضور بسیار فعال و پررنگی، آن هم در ثروتمندترین کشور جهان به لحاظ درآمد سرانه (۱۰۸ هزار دلار) داشتند ولی کرمانی‌ها غایب بزرگ این نمایشگاه بودند! نمایشگاه دموتکس ترکیه به زودی برگزار می‌شود و تا آن‌جا که کسب اطلاع کردم باز هم حضور کرمانی‌ها و فعالان فرش بسیار بسیار کم‌رنگ است. انتظار این بود که حداقل در بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی فرش ایران که در تهران با حضور بسیار فعال و پررنگ بیش از ۴۵ کشور و استان‌های فعال در صنعت فرش برگزار می‌شود، حضور بسیار چشمگیر فعالان فرش کرمانی را شاهد باشیم؛ آن‌هم در شرایطی که نرخ ارز به نفع صادرکنندگان است و فعالان رقیب ایران از بین ۴۵ کشور شرکت دارند، اما متأسفانه اخبار دریافتی و گزارش‌های بعضی بازدیدکنندگان از نمایشگاه

خبرها

بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی فرش در تهران گشایش یافت

خراسان: بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی فرش، در تاریخ ۹۱/۷/۲ با حضور معاون اول رئیس‌جمهور و وزیر صنعت، معدن و تجارت گشایش یافت. این نمایشگاه در ۵۰۰ غرفه و در مکانی به مساحت ۴۰ هزار مترمربع برگزار شده است. در ایام برپایی این نمایشگاه، سومین فرش بزرگ پارچه جهان به مساحت دوهزار و ۴۰۰ مترمربع رونمایی خواهد شد. در این مراسم معاون اول رئیس‌جمهور گفت: هم‌اکنون ایران هفدهمین اقتصاد جهان را در اختیار دارد. اقتصاد جهانی را در اختیار دارد. محمدرضا رحیمی اظهار داشت: ایران هم‌اکنون رتبه‌ی اول جهان را در زمینه‌ی تولید و صادرات فرش دست‌باف دارد و این نقش و نگارهای زیبا حکایت از این دارد که ملت ایران دارای تمدنی بزرگ است. همچنین وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز در این مراسم از بی‌اثر بودن تحریم فرش دست‌باف ایران در بازارهای جهانی از جمله آمریکا خبر داد و گفت: فرش دست‌باف ایرانی همچنان به آمریکا و سایر کشورهای اروپایی صادر می‌شود. به گزارش مهر، مهدی غضنفری با بیان این‌که ایران همچنان رتبه‌ی اول صادرات فرش دنیا را در اختیار دارد، افزود: کشورهای آمریکا، آلمان، ایتالیا، امارات، ژاپن و سوئیس کشورهای هدف صادراتی فرش دست‌باف ایران هستند اما به تازگی بخش خصوصی در بازارهای جدیدی همچون چین، آفریقای جنوبی، قزاقستان و روسیه فعالیت کرده و فرش صادر می‌کند. وی تصریح کرد: سهم ایران ۲۴ درصد بازار جهانی فرش دست‌باف است و سالانه ۵۰۰ میلیون دلار فرش دست‌باف از ایران صادر می‌شود که قرار است افزایش یابد.

راه‌اندازی مرکز آموزش عالی فرش در شهرستان راور

مرکز آموزش عالی فرش در شهرستان راور راه‌اندازی شد. مسئول راه‌اندازی مرکز آموزش عالی فرش شهرستان راور با اعلام این خبر گفت: از اول مهرماه سال جاری، مرکز آموزش عالی فرش شهرستان راور زیر نظر دانشگاه شهید باهنر کرمان، با حضور پذیرفته‌شدگان بومی شهرستان راور در مقطع کاردانی فرش دست‌باف شروع به کار کرده است. پورجعفری افزود: فارغ‌التحصیلان این مرکز در زمینه‌های مختلف هنر فرش دست‌باف، از جمله: بافت و مرمت، طراحی و رنگرزی آموزش خواهند دید تا بعد از فارغ‌التحصیلی، با علم و آموزش کافی وارد حیطه‌ی هنر فرش دست‌باف شوند.

حضور در نمایشگاه بین‌المللی صنایع دستی و فرش میلان

روابط عمومی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران اعلام کرد: مرکز ملی فرش ایران در نظر دارد پاپیون جمهوری اسلامی ایران را در نمایشگاه بین‌المللی صنایع دستی و فرش میلان - ایتالیا از تاریخ ۱۱ تا ۱۹ آذرماه مطابق با ۱ تا ۹ دسامبر ۲۰۱۲ برگزار کند. صادرکنندگان فعال می‌توانند برای حضور با شماره‌تلفن‌های ۰۸۹۰۸۵۵۹-۰۸۹۰۸۴۹۶-۰۸۹۰۸۴۹۶ مرکز ملی فرش ایران، گروه نمایشگاه‌های خارجی و ۰۸۷۳۲۱۹۱- داخلی ۱۴۶ تماس حاصل نمایند.



گفت‌وگو با «مختار آذربهرام»: عضو هیات مدیره اتحادیه‌ی صنایع دستی استان کرمان

بهترین فرش را در ایران، استان کرمان دارد



♦ اشاره: بررسی و بیان مشکلات فرش دستباف و همچنین ارائه راهکار در قالب دیدگاه‌های فعالان این عرصه، یکی از اهداف خبرنامه‌ی قالی و صنایع دستی است. در همین رابطه برای آشنایی با نقطه‌نظرات «مختار آذربهرام» در رابطه با راه‌های بهبود وضعیت فرش دستباف کرمان یا وی به گفت‌وگو نشستیم. او عضو هیات مدیره‌ی اتحادیه‌ی صنایع بافندگان و تولیدکنندگان قالی استان کرمان است و حدود ۲۵ سال سابقه‌ی فعالیت در عرصه‌ی تولید و فروش قالی کرمان دارد.

شما به عنوان یکی از فعالان فرش دستباف کرمان، وضعیت قالی کرمان را چه طور ارزیابی می‌کنید؟

فرش کرمان از قدمت و پیشینه‌ی بسیار خوبی برخوردار و زبانزد خاص و عام در دنیا است و اعتبار و شهرت جهانی دارد. هنوز هم علی‌رغم مباحث و مشکلات اقتصادی کشور، به پشتوانه‌ی همان اعتبار و قدمت همچنان جریان دارد و این که بگوییم وضعیت فرش کرمان خراب است و همواره ناله سر بدهیم، این‌طور نیست، چرا که فرش کرمان دوران جدیدی را آغاز کرده که در این دوره، بافندگان به سمت به‌بافی رو آورده‌اند و به گذشته‌ی درخشانی که فرش کرمان داشته، رجعت کرده‌اند.

در زمینه‌ی مواد اولیه، رنگ، اطلاعات و سلیقه‌های مصرف‌کننده‌ها، به بافنده‌ها عنوان می‌شود و بافنده‌ها نیز بر همین اساس اقدام به تولید می‌کنند، در واقع می‌شود گفت که فرش کرمان تقریباً جهت خود را پیدا کرده، اما متأسفانه عادت کرده‌ایم که همواره در جلسات، مشکلات را بگوییم ولی هیچ راه حلی مطرح نکنیم. کسی که مسأله‌ای را طرح می‌کند باید راهکار آن را نیز ارائه کند. به هر حال فرش کرمان به سمت تولید خوب در حال حرکت است و طبق اطلاعاتی که دارم در بسیاری از نقاط استان به تولید فرش‌های ریزبافت مشغول هستند. اما نکته‌ای که حائز اهمیت است این است که باید خودمان به فرش اهمیت بدهیم، دلیلی ندارد فرش ریزبافت کرمان را زیر یک میلیون تومان به ازای هر متر به فروش برسانیم، اما گلايه‌مند هستیم از بعضی نهادها که البته به قصد حمایت و خدمت به تولیدکنندگان، بافنده‌ها را تحت پوشش قرار داده‌اند ولی نرخ فرش را پایین آورده‌اند. به همین جهت پیشنهاد

می‌کنم یک کمیته‌ی قیمت‌گذاری در استان تشکیل شود تا بافنده‌ها ضرر نکنند. در زمینه‌ی صادرات نیز به خاطر سیاست‌های نظام و حفظ ارزش‌های ملی که حاضر نیستیم به برخی مسائل که قدرت‌های دنیا به ما تحمیل می‌کنند تن دهیم، در تحریم هستیم، اما می‌توانیم بازار مصرف خوبی در داخل کشور داشته باشیم. در بخش صادرات هم امیدواریم در زمینه‌ی مسائل کلان اقتصادی با سیاست‌گذاری درست مسئولان نظام با حفظ حریم و حرمت شخصیتی ملت ایران، مسائل طوری حل و فصل شود که در زمینه‌ی صادرات نیز مجدداً به دوران شکوفایی و رشد اقتصادی برگردیم و بار دیگر گردش عملیاتی بالای فرش ایران و جایگاه بین‌المللی فرش را در دنیا به دست آوریم.

برخی از فعالان فرش دستباف وجود دلان و واسطه‌ها را معضلی برای بافنده‌های فرش دستباف می‌دانند، نظر شما در این رابطه چیست؟

واسطه در هر حرفه‌ای وجود دارد ولی آن تعبیری را که یکی از مسئولان شهرستان راور در خبرنامه‌ی قالی و صنایع دستی عنوان کرده بود که دل‌الها فرش را تهیه می‌کنند و با چند برابر قیمت به فروش می‌رسانند، با همه‌ی احترامی که برای ایشان قائلم قدری اغراق آمیز می‌دانم. بافنده‌ها معمولاً از شرایط معیشتی پایینی برخوردارند، با توجه به این که کار آن‌ها به‌عنوان یک هنر تلقی می‌شود و از ارزش بالایی برخوردار است، این نشان می‌دهد که در این راستا از تولید تا عرضه‌ی فرش در بازار یک اتفاق رخ می‌دهد؟

خوش‌بختانه بافنده‌هایی که در سنوات گذشته تاکنون داشته‌ایم، همه افراد فهیم و فرهیخته‌ای هستند که معمولاً فرزندان ایشان مدارج عالی تحصیلات را طی کرده‌اند و این فرزندان به مسائل روز آشنا هستند، بنابراین این موضوع که کسی بتواند بافنده‌ی را استثمار کند وجود ندارد. ضمن این که به هیچ وجه اعتقاد ندارم که بافنده‌ها قشر ضعیفی هستند بلکه آنها یک قشر فهیم، فرهیخته و دارای عزت نفس بالا هستند.

کمبود مواد اولیه مرغوب و ورود مواد اولیه نامرغوب از سایر نقاط کشور به استان، یکی از مشکلات فرش کرمان است؛ به طوری که برخی اذعان دارند ورود مواد اولیه نامرغوب باعث کاهش کیفیت فرش کرمان در سال‌های گذشته شد، به نظر شما برای فعال کردن کارگاه‌های تولید مواد اولیه و همچنین جلوگیری از مواد اولیه نامرغوب چه باید کرد؟

موضوع مواد اولیه از جمله موضوعاتی است که سالیان متمادی در جلسات متعدد میز فرش استان در این رابطه بحث می‌شود و ادارات مختلفی درگیر این موضوع شده‌اند که در نهایت مقرر شد اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی، یک استاندارد خوب برای مواد اولیه‌ی فرش تعریف کند که با استاندارد به آن از ورود مواد اولیه‌ی نامرغوب جلوگیری کنند و مواد اولیه‌ی مرغوب نیز در قالب یک بسته به بافنده داده شود، که اتحادیه‌ی صنعت فرش بافان استان این موضوع را در دست پی‌گیری دارد. امیدواریم با حمایت مسئولان به نتیجه برسند و بافندگان را تحت پوشش قرار دهد. کارخانه‌های تولید مواد اولیه نیز باید با اعطای وام‌های بلندمدت و کم‌بهره مورد حمایت دولت قرار گیرند تا بار دیگر فعال و پاسخ‌گوی بافنده‌ها باشند.

به هر حال بهترین فرش را در ایران، استان کرمان دارد و دلیل تمایز فرش کرمان به خاطر ویژگی‌ی پشم کرمان است، اما متأسفانه می‌بینیم پشم مرغوب منطقه به نقاط دیگر کشور می‌رود. نکته‌ی دیگر، جلوگیری از ورود مواد اولیه نامرغوب است که در این رابطه اگر بخواهیم جلوی ورود مواد اولیه نامرغوب را با اهرم انتظامی بگیریم کار محالی است، اما با فرهنگ‌سازی و تقویت جایگاه اتحادیه‌ی صنعت قالی‌بافان استان می‌شود مواد اولیه

مرغوب را به صورت یک بسته‌ی کامل در اختیار فرش‌بافان گذاشت تا فرش کرمان به کیفیت واقعی خودش برسد.
به موضوع صادرات اشاره کرداید، اما به نظر می‌رسد در صادرات فرش جدای از تحریم‌ها، این نکته مشهود است که تجار فرش نیز چندان علاقه‌ای به حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی که به صادرات فرش منجر می‌شود ندارند، نظر شما در این خصوص چیست؟

اوایل پیروزی انقلاب اسلامی حدود ۵۱ تا ۵۵ درصد از گردش مالی سه میلیاردی فرش دنیا در اختیار ایران بود، اما متأسفانه امروزه این گردش عملیات به زیر ۱۷ درصد رسیده است. در این رابطه باید دو نکته را قبول کنیم، ابتدا این که باید برای حفظ عزت نفس و استقلال خود جلوی قدرت‌های بزرگ ایستادگی کنیم که البته این خواسته، چالش‌هایی از جمله تحریم‌ها را ایجاد می‌کند که باید تحمل کنیم، و نکته‌ی دوم این که وقتی کشوری مثل ایران از گردونه‌ی رقابت خارج می‌شود کشورهای دیگر از جمله چین، هند، پاکستان، نیپال و ترکیه سعی می‌کنند این خلاء را پر کنند، اما این نکته نیز حائز اهمیت است که وقتی در نمایشگاه دموتکس آلمان که هر سال در ژانویه برگزار می‌شود و سرنوشت همه‌ی کفپوش‌ها و فرش‌های دنیا در این نمایشگاه تعیین می‌شود حضور پیدا می‌کنید، می‌بینید که فرش ایران هنوز حرف اول را می‌زند، اگر فرش ایران را به‌طور کلی گل بدانیم، فرش‌هایی که در کشورهای دیگر از فرش ایران کپی‌برداری می‌شود نقاشی گل هستند که هیچ بویی ندارند.

مطلب دیگری که باید در صادرات مد نظر قرار گیرد این است که سلیقه‌ی مصرف‌کننده در دنیا تغییر کرده و سبک معماری نیز عوض شده است، به همین جهت سبک کفپوش‌های دنیا نیز تغییر کرده است. اکنون عمده‌ی مردم به فرش به عنوان یک کالای تجملاتی و زینتی نگاه می‌کنند و فرش را کم‌تر یک کالای سرمایه‌ای می‌دانند، بنابراین همه‌ی این مسائل دست‌به‌دست هم داده و تحریم‌ها نیز مزید بر علت شده و صادرات فرش را کم‌رنگ کرده است. ولی ما باید یک چاره‌ی کلی بیندیشیم و تولید را بر اساس تفکر و سلیقه‌ی نسل جدید جهت دهیم. در این راستا باید فرهنگ و سلیقه‌ی جدید را از مصرف‌کننده‌ی داخلی و خارجی بگیریم و به بافنده انتقال دهیم، ضمن این که باید به بافنده هم تضمین خرید بدهیم، یعنی تولید پیش‌فروش‌شده‌ی تضمینی که پس از تولید دیگر منتظر مشتری نباشیم...

در این زمینه صندوق ضمانت صادرات و اتاق بازرگانی می‌توانند کمک زیادی بکنند. متأسفانه تاکنون تجار فرش کم‌تر یک گردهمایی داشته‌اند، کمیسیون فرش اتاق باید تجار را دور هم جمع کند و همان‌طور که انجمن پسته با تلاش آقای جلال‌نور شکل گرفت و فعالانه مسیر حرکت خود را طی کرد، تجار فرش نیز باید با محوریت اتاق بازرگانی گردهمایی بیشتری داشته باشند تا ضمن ارائه‌ی راهکارهای مختلف، در نمایشگاه‌های مختلف فرش نیز حضور فعالانه داشته باشند. به طور مثال من شاید بنا به دلایلی، اعتقادی به نمایشگاه چین نداشته باشم اما نمایشگاه‌های دیگری از جمله آفریقای جنوبی، عربستان و برخی از کشورهای عربی دیگر و کشورهای آمریکای لاتین موفق خواهد بود.

معمولاً برای نمایشگاه‌های مختلف اطلاع‌رسانی می‌شود، اما باز هم تجار فرش چندان رغبتی به حضور در این نمایشگاه‌ها ندارند، آیا دلیل را همان نبود هماهنگی و عدم تشکیل گردهمایی می‌دانید، یا دلایل دیگری نیز دارد؟

مشکل دیگری که وجود دارد این است که تجار ریسک‌پذیر نیستند و حضور در نمایشگاه هم هزینه دارد و این هزینه‌هاست که همکاران من را از حضور در نمایشگاه می‌ترساند...
 ادامه در صفحه‌ی ۷

نگاه

از کرمان تا ارومچی

ویژه‌ی نمایشگاه اوراسیا ۲۰۱۲ ارومچی



علی اکبر لنگری زاده

شهر کرمان با پیشینه‌ی تاریخی زیاد همانند مادرش ایران، برابری کاملی با تاریخ سرزمین چین و غربی‌ترین شهر آن ارومچی دارد؛ مواردی نظیر: پیشینه‌ی فرهنگی، تمدن، تجارت و... که از گذشته تاکنون در موارد زیادی با هم در تبادل و معامله بوده‌اند. این تبادلات و معاملات از طریق مسیرهایی چون جاده‌ی ابریشم، جاده‌ی ادویه، راه‌های دریایی و... بوده است. امروزه شاهد اقلام فراوان با مهر ساخت چین و ارسال به تمامی دنیا هستیم که کشور ایران از این قاعده مستثنی نیست. اقلامی نظیر: ماشین‌آلات صنعتی، ادوات کشاورزی، پوشاک و... با هر قیمت و کیفیتی که مشتری بخواهد.

حال با حجم مبادلات کالاها متعدد چینی در کشورمان، این امر باعث شده ایران در مقابل کشور چین به یک کشور مصرف‌کننده تبدیل شود و بخش صنعت، کشاورزی، پوشاک و دیگر اصناف از لحاظ مقرون به صرفه بودن، محتاج کالای چینی باشد. با این حال کشورمان ایران دارای محصولات منحصربه‌فردی است، که هنوز بسیاری از کشورهای دنیا، خصوصاً چین طالب و خریدار آن‌ها می‌باشند. محصولاتی نظیر پسته، خرما، زیره، زعفران، فرش دست‌باف (در صورتی که در سال‌های اخیر کشورهایی اقدام به تولید فرش دست‌باف کرده‌اند) و صنایع دستی. حتی به غیر از این کالاها دانش فنی در بسیاری از زمینه‌ها مشتریان خارجی بسیاری دارد (که خود به‌عینه در کشور چین شاهد آن بوده‌ام).

اکنون با وجود چنین پتانسیل و توانی این سوال پیش می‌آید که چرا قالی کرمان رو به نابودی است؟ چرا کم‌تر کسی به دنبال تولید قالی‌ای که روزگاری زینت خاص و عام و بسیاری از مردم دنیا بوده است می‌رود؟ چرا کشورهای نظیر افغانستان، پاکستان و حتی خود کشور چین اقدام به تولید آن نموده‌اند که از بافت و فروش آن درآمد چشمگیری عایدشان می‌شود؟ (این در حالی است که فرایند تولید آن را از خودمان یاد گرفته‌اند) در حالی که از تولید انبوه آن، جا زده‌ایم؟ و هزاران چراغی دیگر که در گنجایش این مطلب نیست.

در این مقاله، به گزارش تفصیلی از سفر به شهر ارومچی، نمایشگاه اوراسیا ۲۰۱۲ و بررسی علل و مشکلات کمبود فروش قالی کرمان بر اساس شواهد عینی و تجارب به دست آمده در این سفر پرداخته می‌شود. در ابتدا لازم می‌دانم شرح کاملی از شهر ارومچی برای خوانندگان عزیز دهم تا با موقعیت شهر، ویژگی‌های جغرافیایی، فرهنگ، مذهب و... بیش‌تر آشنا شوند.

ارومچی

شهر ارومچی (Urumqi) مرکز ناحیه‌ی خودمختار اویغورنشین شین‌جیان (Xinjiang) در غرب چین است که به ترکستان چین معروف است. این شهر که بالغ بر ۲,۵ میلیون نفر جمعیت دارد در شمال جاده‌ی ابریشم (شمال کوه تیان‌شان) واقع شده و ۹۵ درصد از جمعیت آن را مسلمانان تشکیل می‌دهند. (شهری که میدا ورود اسلام به چین است). ارومچی در زبان مغولی به معنی مرتع زیبا است.

رونق اقتصادی، فراوانی و ارزانی، آب و هوا و طبیعت خنک و کوهستانی، فرهنگ، آداب و رسوم نزدیک به ترکمن و تاجیک از خصوصیات این استان بزرگ چین است.

نمایشگاه اوراسیا ۲۰۱۲

دوم سپتامبر دومین دور نمایشگاه چین- اوراسیا با حضور نزدیک به ۹۰ مقام عالی‌رتبه‌ی کشورهای آسیا و اروپا و سازمان‌های بین‌المللی و نزدیک به ۱۰۰۰ مهمان چینی و خارجی

در شهر ارومچی مرکز منطقه‌ی خودمختار شین‌جیان اویغور واقع در شمال غرب چین گشایش یافت.

ون جیا بانو نخست‌وزیر چین در آیین گشایش سخنرانی تحت عنوان «درخشش مجدد جاده‌ی ابریشم» ایراد کرد. وی خاطرنشان کرد: توسعه‌ی کشورهای آسیا و اروپا و نزدیک‌تر شدن روابط این کشورها تنها به منافع واقعی مردم این مناطق است بلکه به صلح و ثبات جهان کمک کرده است. تجربیات گذشته نشان داده است که کشورهای آسیا و اروپا با پایبندی بر احترام متقابل، اعتماد متقابل، همکاری صمیمانه می‌توانند سرنوشت خود را تعیین کنند و هدف توسعه را تحقق بخشند.

در جریان این دور نمایشگاه به موضوع عمده‌ی «توسعه‌ی هماهنگ، همکاری و برنده برنده»، هفت تریبون و فعالیت مهم از جمله تریبون همکاری توسعه‌ی اقتصادی آسیا و اروپا و روز تجاری سازمان همکاری شانگهای برگزار شد.

دومین دور نمایشگاه چین- آسیا و اروپا ۶ روز طول کشید و ۶ سازمان بین‌المللی خارج از چین و ۵۵ کشور در آن شرکت کردند. اتاق‌های بازرگانی ایران و کرمان و ۱۲ شرکت در ۲۱ غرفه در این نمایشگاه محصولات ایرانی از جمله فرش دست‌باف، صنایع دستی و مواد غذایی عرضه کردند.

از روز سوم سپتامبر بازدید برای عموم آزاد و با استقبال پرشور مردم ارومچی و دیگر شهرهای این کشور مواجه شدیم که نسبت به اولین دوره‌ی این نمایشگاه در سال گذشته بسیار چشمگیر بود. بر اساس تجربه‌ی نمایشگاه‌های گذشته و در دیگر جاها سیل چنین جمعیتی آن هم در روز اول تمامی شرکت‌کنندگان را شگفت‌زده کرد و رضایت از حضور در این نمایشگاه و نوید تجارت خوب و سودآور را در بر داشت. این در حالی بود که تا آخرین روز نمایشگاه از کثرت بازدیدکنندگان کاسته نشد که هیچ، بلکه روزبه‌روز شاهد افزایش بازدیدکنندگان بودیم. بازدید این نمایشگاه محدود به مردم چین نبود، بلکه شاهد بازدیدکنندگانی از کشورهای مختلف نظیر: فرقیژستان، ازبکستان، روسیه، تاجیکستان، پاکستان، آلمان، فرانسه، ترکیه، کشورهای آفریقای و... بودیم.

کمیسیون فرش و صنایع دستی اتاق بازرگانی کرمان امسال همانند سال گذشته به رسالت خود عمل کرد و به عنوان نماینده‌ی استان کرمان در زمینه‌ی فرش در نمایشگاه شرکت کرد تا بتواند فرش کرمان را بر اساس فرهنگ و سلیقه‌ی مردم چین معرفی نماید. از این رو این نمایشگاه دست‌آوردها و تجربیات بسیار ارزشمندی به همراه داشت که انشاءالله در آینده می‌تواند باعث رونق دوباره‌ی بازار فرش دست‌باف کرمان شود، ولی به قول معروف «شرطها و شروطها». اکنون لازم می‌دانم به بررسی عواملی و عللی که باعث رکود فروش قالی کرمان در خارج از کشور و بعضاً روند کاهش تولید قالی در کرمان شده بپردازم. همچنین به جواب سولاتی که در اول مطلب آمده پرداخته می‌شود.

بررسی علل رکود

فرش زیبا و باصالت کرمان چند صباحی است دچار نوسانات زیادی شده است؛ نوساناتی در تولید، فروش و حتی معرفی آن به کشورهای مختلف. اغلب کارگاه‌های فرش رو به تعطیلی است، دارهای قالی در خانه‌ها جمع شده‌اند. دیگر کم‌تر کسی رغبت به تولید انبوه دارد، صنعت قالی‌بافی کرمان رو به تزلزل است. پای صحبت هر قالی‌باف که می‌نشینم شکوه از درآمد پایین قالی‌بافی می‌کند، تولیدکننده شکوه از گرانی مواد اولیه، دستمزد و در نهایت قیمت تمام‌شده‌ی بالا می‌کند. می‌گوید قالی‌هایی که تولید کرده هنوز فروش رفته است و سال‌هاست عدل‌های قالی‌اش دارند

خاک می‌خورند. با وجود این موارد یعنی مشتری، دیگر برای فرش باصالت کرمان وجود ندارد؟ مشتری که مانند قلب یک کسب و کار و مایه‌ی بقای یک فعالیت تجاری است، اکنون می‌شود بر اساس شواهد عینی و تجارب به‌دست‌آمده از شرکت در نمایشگاه اوراسیا چین به برخی از این سولات جواب داد. شاید مشخص شود مشکل از کجاست.

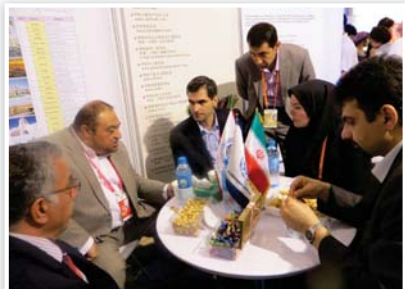
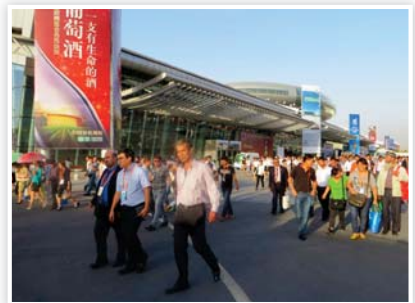
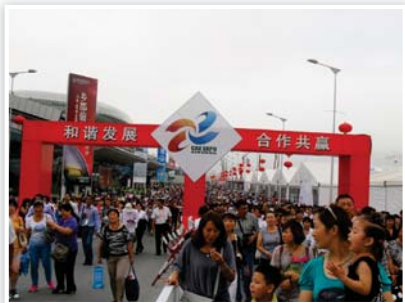
قبل از ورود به صنعت فرش دست‌باف تا به امروز از افراد زیادی، حتی تجار نامدار فرش می‌شنیدم که افغان‌ها و چینی‌ها در فرش دست‌باف رخنه کرده و بازار فرش را با قیمت کم‌تر در دست گرفته‌اند. همیشه درک این مطلب برایم سنگین بود؛ مگر می‌شود فرش دست‌باف ایران که تا روزگاری نچندان دور برای خود اجر و قربی داشت امروز در این وضعیت باشد. واقعا پذیرفتن این مطلب برای هر ایرانی سخت و حتی دردآور است.

ولی این نمایشگاه چیزهای دیگری برای گفتن داشت. از شروع نمایشگاه تا روز پانجم همان‌گونه که گفته شد با استقبال زیادی از بازدیدکنندگان روبه‌رو شدیم. یک مطلب بسیار برایم جالب بود، وقتی به غرفه‌ی فرش کرمان می‌رسیدند از دیدن فرش‌های کرمان با طرح و نقش گوناگون بسیار به وجد آمده و داخل غرفه آمده و از نزدیک از فرش‌ها دیدن می‌کردند. ولی در نهایت اولین سوالی که پرسیده می‌شد (و مانند آب سردی بر روی بدن بود) این بود که این فرش‌ها تولید افغان است یا پاکستان. شنیدن این سخن برای هر تولیدکننده بسیار گران است، ولی واقعیت این بود که در آن‌جا فرش دست‌باف را به نام افغان‌ها و پاکستانی‌ها می‌شناسند. دیدن این مساله، این سوال را برای من به وجود آورد که مگر این دو کشور چه کرده‌اند که فرش دست‌باف را به نام آن‌ها می‌شناسند. سری به قسمت غرفه‌های افغانستان و پاکستان

زدم و در کمال ناباوری دیدم که غرفه‌هایشان فرش دست‌باف است. به یکی از غرفه‌های فرش افغانستان سر زدم و با مسولان غرفه صحبت کردم. از قالی‌هایشان دیدن کردم، دیدم اکثر طرح قالی‌هایشان طرح‌های شکسته‌ی عشایری است و یکی‌دو طرح گل شاه‌عباسی ساده و تنها با رنگ‌بندی زمینه‌ی زرد، نخودی و روناسی که بسیار با استقبال مردم روبه‌رو شده بود و خریداری می‌کردند و نکته‌ی قابل توجه قیمت پایین فرش‌ها بود. ولی از نظر کیفیت نسبت به فرش‌های کرمان قابل مقایسه نبود. با یکی از مسولان غرفه که صحبت می‌کردم می‌گفت سه‌سال است که در چین است و از آن موقع تاکنون حتی یک‌بار هم به کشورش مراجعت نکرده و دائم در کشور چین همراه با همکارانش از این شهر به آن شهر می‌رود و در اکثر نمایشگاه‌ها شرکت کرده و محصولات خود را عرضه می‌کنند. این در حالی بود که از کرمان فقط کمیسیون فرش شرکت کرده بود و مردم حق داشتند که فرش دست‌باف را به نام آن‌ها بشناسند.

با دیدن این مطلب بسیاری از مسائل برایم حل شد و من بعد می‌توانستم بازدیدکنندگان را توجیه و با فرش کرمان آشنا کنم. در طی نمایشگاه افراد زیادی از غرفه‌ی فرش کرمان بازدید کردند و از دیدن فرش‌های کرمان به وجد آمدند و در نهایت، در اغلب مواقع منجر به فروش فرش شد. نکته‌ی قابل توجه این بود که فرش‌های با رنگ‌های زرد، نخودی، لاک‌ی و روناسی زودتر از دیگر رنگ‌ها به فروش رسید. حتی تجار عمده‌ی فرش هم که می‌آمدند سفارش‌شان بر اساس همین رنگ‌ها اما با طرح‌های گوناگون بود. نکته‌ی مورد توجه دیگر بازدید بازدیدکنندگان خارجی بود، از کشورهای نظیر آلمان، فرانسه، ازبکستان، تاجیکستان، آفریقای جنوبی و دیگر کشورها. این افراد هم همانند افراد دیگر از دیدن فرش‌ها به وجد آمده و خواستار همکاری در زمینه‌ی تجارت فرش بودند.

در نهایت نمایشگاه الحمدلله دست‌آوردهای خوبی به همراه داشت. نشان داد بازار باقوه‌ی خوبی است، به شرط آن‌که به صورت مستمر حضور داشت و محصولات را در معرض نمایش قرار داد. با توجه به رونق اقتصادی روزافزون کشور چین و افزایش توان مالی مردم چین، می‌توان بازار خوبی داشت. این یعنی این‌که تنها به بازار اروپا اکتفا نشود و در دیگر کشورها زحمت را کشیده و محصول خود را ارائه کرد و ایجاد بازار نمود.



گفت‌وگو با «مرجان جعفرزاده»: هنرمند رشته‌ی قلم‌زنی

مسگری؛ هنری به قدمت تاریخ کرمان



گفت‌وگو

این هنرمند افزود: از آن‌همه هنرمند مسگر تنها انگشت‌شماری باقی مانده‌اند که لازم است به هنرمندان و طایفه‌ای که در گذشته در این هنر و صنعت فعالیت داشته‌اند اشاره کنیم. وی طایفه‌ی حکاک و صفریانی را از جمله طوایفی که در این صنعت فعالیت داشته‌اند نام برد و اظهار داشت: این طوایف هم‌اکنون به تلاش‌های پرداخته‌اند و تنها طایفه‌ی اشرفی در این زمینه فعالیت دارند که بیش‌تر ترجیح می‌دهند فروشنده‌ی محصولات باشند تا سازنده، که جای بسی افسوس است.

لزوم همکاری مسئولان برای احیای مجدد هنر مسگری

وی با تأکید بر این‌که نیازمند همکاری و یاری مسئولان هستیم که جهت احیای این هنر که اندک جایی برایش باقی‌مانده و در خطر فراموشی است تمام تلاش خود را به کار گیرند، خاطر نشان کرد: مسگری هنر اصیل و بومی این استان پنهان است که با توجه به آثار اولین گروه‌ی ذوب فلز در تل البیس در نزدیکی بردسیر و وجود راسته‌ی بازار مسگرها که یادگاری از دوران صفویه است می‌توان پی به اهمیت این هنر و صنعت برد که هم‌اکنون در خطر جدی قرار گرفته است و به نظر می‌رسد با تغییر شغل مسگران و عدم تمایل جوانان به این صنعت، بازودی مهم‌ترین صنعت دستی کرمان به تاریخ خواهد پیوست.

جعفرزاده افزود: با توجه به اهمیت این امر و به دلیل سال‌ها کار و سابقه در این زمینه‌ی هنری، وظیفه‌ی خود می‌دانم که در جهت احیای رونق بخشیدن به این صنعت و هنر تمام توان و تلاش خویش را به کار بندم که امید است قدمی مؤثر در رابطه با این موضوع و احیای این هنر باشد.

قدمت شش‌هزارساله‌ی هنر و صنعت مسگری در کرمان

وی با بیان این‌که طبق مدارک و شواهد به‌دست‌آمده‌ای که ذکر شد می‌توان قدمت این صنعت و هنر را در استان کرمان نسبت به صنعت قلم‌زنی در اصفهان، طولانی‌تر و قدمتی شش‌هزارساله دانست، در رابطه با نوه‌ی انجام کار اظهار داشت: انتخاب طرح متناسب با سبک‌کاری

♦ اشاره: «مرجان جعفرزاده» هنرمند رشته‌ی قلم‌زنی مس و فارغ‌التحصیل رشته‌ی مهندسی معماری و کامپیوتر است. از جمله افتخارات و فعالیت‌های وی، می‌توان به کارآفرین نمونه‌ی استان و کشور در سال ۹۰، مدیر نمونه‌ی استان (کار و امور اجتماعی) در سال ۹۱، معرفی به عنوان چهره‌های نام‌آشنای هنر ایرانی در سال ۹۰، مدیر و موسس اولین شرکت تعاونی مس و قلم‌زنی در استان، منتخب در مرحله‌ی طرح برتر ریاست جمهوری سال ۹۱-۹۰، جز اولین و تنها گروه نمایش آثار در هیأت دولت در حضور رئیس‌جمهور و هیأت دولت، شرکت در سمینارها و جشنواره‌های مختلف در سراسر استان و کشور، سابقه‌ی سال‌ها کار و همکاری با دانشگاه هنر و معماری دانشگاه باهنر و دانشگاه علمی کاربردی و همکاری با سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی استان کرمان اشاره کرد.

در خصوص وضعیت هنر قلم‌زنی و مسگری در استان و همچنین چالش‌های پیش روی این هنر با «مرجان جعفرزاده» به گفت‌وگو نشستیم.

مسگری یکی از هنرهای دستی نفیس و زیبای هنرمندان کشور

جعفرزاده مسگری را یکی از هنرهای دستی نفیس و زیبای هنرمندان کشور دانست و گفت: احیای هنر مسگری را می‌توان با هدف توسعه و اشاعه‌ی این صنعت قدیمی و دیرینه پی‌گیری کرد. وی افزود: صنعت مسگری از جمله صنایع دستی و بومی است که دارای تاریخ کهن بوده و در ادوار مختلف همواره از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده است، صنعت مسگری در دوران اسلامی و تا همین چند سال پیش نیز از رونق و شکوفایی ویژه‌ای در کشور برخوردار بود، به‌گونه‌ای که بازاری تحت عنوان بازار مسگرها به صاحبان این هنر و صنعت اختصاص داشت.

جعفرزاده ادامه داد: در بازار مسگرها روزگاری دهها مسگر به قوت بازاری توانمند و ضرب چکش خود انواع ظروف، وسایل و اشیای باارزش

استادکاران قدیم در قلم‌زنی بر روی فولاد اشاره کرد که جای بسی شگفتی است زیرا فولاد همانند موم در دست این هنرمندان بوده است. وی در خصوص دلایل بی‌رونقی و منسوخ شدن این هنر نیز، به گرانی مس و مواد اولیه، نبود بازار فروش، وجود کالاهای ارزان‌قیمت و بی‌کیفیت چینی و هندی، توجه نداشتن مسئولان امر نسبت به این هنر و بی‌تعهدی هنرمندان این عرصه به آموزش هنرجویان اشاره و در عین حال خاطر نشان کرد: البته لازم است از رئیس‌جمهور محترم، استاندار کرمان جناب آقای نجار، مدیریت و پرسنل محترم صندوق مهر امام رضاع، معاون صنایع دستی، اتاق بازرگانی و تمامی کسانی که به عشق رونق بخشیدن و احیای این هنر اصیل، اینجانب را یاری کرده‌اند تشکر کنم.

لزوم تأمین مواد اولیه و کوتاه کردن دست دلانان برای رونق بخشیدن به هنر مسگری

جعفرزاده همچنین گفت: برای رونق بخشیدن به این هنر اصیل و بومی، تأمین مواد اولیه و کوتاه کردن دست دلانان، وجود کلاس‌های آموزشی و آموزش مربیانی در این زمینه، جایگزین کردن محصولات هنرمندان این عرصه هنری به جای محصولات هندی و چینی، حمایت از هنرمندان و پیشکسوتان این عرصه‌ی هنری، همکاری و یاری شرکت مس و صنایع دستی و حمایت از هنرمندان این عرصه، حمایت دانشگاه‌ها و مراکز مالی از این هنر و راهیابی این هنر به صورت اختصاصی به این مراکز و شرکت در نمایشگاه‌ها و قبول سفارش‌ها و اخذ قرارداد با ارگان‌های دولتی و خصوصی در قبال فرهنگ‌سازی در جهت خرید و اهدای جوایز و هدایا به مدیران، مهمانان و کارمندان از جمله کارهایی است که می‌تواند به اعتلای این هنر کمک کند.

تلاش‌های انجام‌شده برای احیا و رواج هنر مسگری در کشور

وی همچنین خاطر نشان کرد: با توجه به این هنر بومی و اصیل و حمایت صنایع دستی در احیای این هنر و با توجه به راهاندازی کلاس‌های رایگان در این خصوص و وجود شرکت تعاونی که در جهت آموزش، قبول سفارش‌های صادراتی و آموزش مربیانی در این خصوص و اعزام آن‌ها به سراسر استان و کشور، باعث افتخار است که در این جهت همکاری داشته‌ام و باید اشاره کرد اعزام مربیانی به سراسر کشور از جمله تهران، ساری، نهاوند، همدان، زنجان و سراسر استان از جمله زرنده، شهریارک، رفسنجان، منوجان، سیرجان داشته‌ام که جای بسی افتخار است و قدمی در جهت احیای این هنر برداشته‌ام و راهاندازی کلاس‌های قلم‌زنی در این استان‌ها و شهرستان‌ها که هم‌اکنون در حال انجام است دارای مزایایی بود که در باورم نمی‌گنجید.

جعفرزاده افزود: این فعالیت‌ها، هم باعث اشتغال‌زایی افرادی در این زمینه بوده و هم باعث احیای این هنر و رواج آن در سراسر کشور و از همه مهم‌تر، معرفی هنر اصیل و سنتی شهر کریمان بود که باعث افتخار مردم این مرز و بوم است.

تلاش برای فرهنگ‌سازی در جهت استفاده‌ی مردم از ظروف مسی

جعفرزاده تأکید کرد: جهت پیشبرد و حفظ این هنر که کاری بزرگ و ملی است عزمی راسخ و یاری بسیاری از ارگان‌ها و مراکز را می‌طلبید تا در جهت فرهنگ‌سازی در زمینه‌ی مصرف مردم و به‌کارگیری و پخت‌وپز در ظروف مسی با توجه به خواص درمانی این فلز گرانبها که همه به آن واقف هستیم، تلاش کنند. وی برای رونق و اعتلای بیش‌تر این هنر، بر همکاری رسانه‌ها از جمله رادیو و تلویزیون نیز تأکید کرد.



مورد نظر، برقریری کردن، حک کردن طرح بر روی فلز مورد نظر، ساخت و پرداخت و بافت دادن طرح مورد نظر، جداسازی فلز از قیر، پرداخت و اسیدکاری، دوده زدن (سیاه‌قلم) و در نهایت ارائه‌ی کار، از جمله فعالیت‌هایی است که در هنر قلم‌زنی بر روی فلزات مختلف از جمله طلا، نقره، مس، برنج و فولاد انجام می‌شود که باید به تبحر

مسین را می‌ساختند و در هیاهوی صدای چکش‌های مسگران بازار بود که صداهای دیگر گم می‌شد. اما متأسفانه با جایگزینی اشیاء و ظروف چینی، ملامین و... این هنر و صنعت نیز رو به زوال نهاده تا آن‌جا که هم‌اینک در بسیاری از بازارهای مسگری از جمله بازار شهرمان کرمان صدای چکش مسگران بندرت به گوش می‌رسد.

مقاله

بته‌جقه

اشاره: این متن، بخشی از مقاله‌ای است که در سمینار «کرمان‌شناخت» ارائه گردید.

نگاره‌ی بته‌جقه به عنوان یکی از نقوش گیاهی و از عناصر تزئینی متداول و کاربردی در هنرهای سنتی که به صورتی فراگیر مورد استفاده‌ی هنرمندان فرش قرار گرفته، نگاره‌ای است متوازن و متعادل با هماهنگی موجود در میان اجزای درونی و ترکیب بیرونی‌اش که در طی زمان و گذر جغرافیایی‌اش از میان فرهنگ‌های مختلف، همیشه راه تکامل و زیبایی را طی کرده و در این گذر در منطقه‌ای به نام کرمان مانده و متکامل شده است. بسیاری از هنرشناسان، کرمان را محل تکامل انواع بته‌جقه دانسته‌اند. شناسایی بیش از هفتاد نوع از این نگاره و قرارگیری آن در هنرهای مختلفی چون شال‌بافی، پته‌دوزی، قالی‌بافی، مسگری، کاشی‌کاری، جلدسازی و... خود گواه این مدعاست.

این آرایه‌ی تزئینی، نمادی از اندیشه و هنر سنتی است که گروهی از نشانه‌شناسان آن را نمادی از درخت زندگی می‌دانند که با حفظ هویت خود و در اثر خلاقیت و خردورزی هنرمند، از طبیعت اولیه‌اش فاصله گرفته و به شکل‌ها و گونه‌های متفاوت به صورت تجریدی و انتزاعی در هنرهای مختلفی در منطقه‌ی کرمان بازتاب دارد. عده‌ای نیز معتقدند که بته‌جقه شکل سروی است که سر آن بر اثر وزش باد خم شده است. اما در معنای نمادین این نگاره نظرات دیگری نیز مطرح است؛ گروهی آن را مظهر شعله‌ی آتش آتشکده‌های زرتشتی، گروهی تمثیل بادام یا گلابی و یا مشت بسته و عده‌ای آن را به میوه‌ی درخت کاج، نخل، بادام و میوه‌ی صنوبر و برگ تشبیه نموده‌اند.

بته‌جقه معمولاً جدا از هم یا کنار هم به صورت درهم یا منظم و در ردیف آریب و یک‌طرفه نقش می‌شود و بین بته را با نقش شکوفه می‌آراستند. در بررسی این نگاره در فرش کرمان رعایت سه اصل زیبایی‌شناختی ملبوس است؛ تعادل و توازن موجود در آثار حسی از آرایش را به وجود می‌آورد که در پی آن احساس راهی ایجاد می‌شود. تکرار منظم نگاره‌ی بته‌جقه نیز باعث ایجاد رابطهای هارمونیک میان اجزا و عناصر شده و حس حرکت را به وجود می‌آورد. ریتم‌ها بیان ذکرگونه‌ای دارند که در کاربردهای گوناگون علاوه بر آن که با قدرت بی‌مانندی طراحی شده‌اند با موضوع کاربرد نیز هماهنگی پیدا کرده‌اند و به‌طور بسیار مطبوعی ذکر زیر نگاه و چشم بیننده مترنم می‌شود و وی را به فضایی دلکش تبدیل ساخته‌اند.

مجتبی یزدان‌پناه
رییس بخش فرش دانشگاه شهید باهنر کرمان

اما بررسی این نگاره بر روی بسیاری از آثار به‌جامانده می‌تواند این نظر را نیز تقویت کند که بته‌جقه نگاره‌ای است مستقل و تجریدی که در کنار درخت و سایر نگاره‌ها در هنرهای ایرانی حضور داشته است. با افول شال‌بافی، بته‌جقه نقش اصلی در پته‌دوزی و قالی‌بافی می‌گردد و در واقع نخستین طراحان قالی کرمان طرح‌های خود را از شال‌های کرمانی اقتباس کردند. احتمال دارد اکثر قالی‌ها توسط افرادی طراحی شده باشند که قبلاً در کار طراحی شال‌های زیبا بودند.



رونق قالی‌بافی کرمان در دوره‌ی قاجار و پهلوی اول نیز به متنوع شدن بته‌جقه کمک می‌کند. طراحان قالی که قالی‌های بافته‌شده از طرح آن‌ها به هر گوشه‌ی جهان رفته، تنوعی بی‌نظیر از رنگ و نقش را با بهره‌گیری از نگاره‌ی بته‌جقه می‌آفرینند. تنوع طرح‌های بته‌جقه در هنرهای منطقه‌ی کرمان آن‌چنان زیاد است که با حذف آن‌ها از روی آثار هنری این منطقه دیگر اثری از هنرها و هنرمندان آن باقی نمی‌ماند.

ادامه از صفحه ۳

بهترین فرش را در ایران
استان کرمان دارد

البته بخشی از هزینه‌ی نمایشگاه‌های تخصصی را مرکز ملی فرش می‌پردازد، اما زمانی پرداخت می‌کند که دیگر فایده‌ای ندارد و پاسخ‌گوی هزینه‌های صورت گرفته نیست.

بازار داخل را چه‌طور ارزیابی می‌کنید؟

بازار داخل بازاری قوی است که دارای دو طیف مصرف‌کننده است؛ یک دسته خریداران سطح متوسط و دسته‌ی دیگر خریداران فرش اعلا؛ که خرید دسته‌ی دوم بستگی به میزان درآمدزایی و فروش محصول آن‌ها (مثلاً پسته) دارد. در کل بازار داخل بازار بسیار خوبی است که بیش‌تر از این‌ها جای کار دارد، اما مشکلی که در کرمان با آن روبرو هستیم این است که فروشگاه‌های فرش کرمان متفرق هستند و کرمان علی‌رغم سابقه‌ی دیرینه در زمینه‌ی فرش، مثل سایر استان‌هایی که فرش دست‌باف دارند از جمله تبریز، زنجان و حتی تهران دارای یک فروشگاه و نمایشگاه متمرکز نیست و این کمبود به شدت احساس می‌شود.

ظاهراً ایجاد باغ‌موزه‌ی فرش، فروشگاه و نمایشگاه دائمی فرش در محل شرکت فرش کرمان در حال پی‌گیری است، نظر شما در این خصوص چیست؟

همه‌ی فعالان و تجار فرش خوشحال می‌شوند که چنین جایگاهی برای فرش کرمان ایجاد شود. به‌طور مثال اگر اتاق بازرگانی با همکاری سایر نهادها، شرکت سهامی فرش را که مکانی ریشه‌دار در زمینه‌ی فرش است، به دست بگیرد و یک فروشگاه و نمایشگاه دائمی در آن‌جا راه‌اندازی کند می‌تواند بسیار زیاد در جذب گردشگر و فروش فرش دست‌باف کرمان مؤثر باشد، بنابراین امیدواریم اتاق کرمان این کار را در اولویت‌های کاری خود قرار دهد.

نمود موزه‌ی فرش نیز در کرمان بسیار مشهود است، بیست‌سال پیش من طرحی را برای ایجاد باغ‌موزه‌ی فرش به استانداری کرمان ارائه کردم و مورد استقبال مسئولان وقت قرار گرفت، اما متأسفانه هیچ اقدامی نشد. به هر حال باید جایی باشد که اگر آیندگان خواستند رد پای از هنر گذشتگان پیدا کنند در موزه‌ی فرش آن را بیابند و ببینند، بنابراین ایجاد موزه باید جدی‌تر دنبال شود، همچنان که خیلی از استان‌ها در این زمینه اقدام کرده‌اند. اما کرمان با عظمت و اصالتی که در زمینه‌ی فرش دارد هنوز اقدام به چنین کاری نکرده است.

نظر شما در رابطه با شناسنامه‌دار شدن فرش کرمان چیست؟

متولی شناسنامه‌دار کردن فرش، اتحادیه‌ی تعاون روستایی است و البته کاری خوب و معرف مشخصه‌ی فرش ایران است که دارای یک کد ۱۶ رقمی است که در سیستم ایران کد ثبت می‌شود و برای خریداران خارجی که می‌خواهند از این مطلب که فرش، ایرانی است اطمینان حاصل کنند پشت فرش نصب می‌شود. اما به نظر می‌رسد شناسنامه‌دار کردن فرش هدف بالاتری داشته است که یا طراحان به آن هدف نرسیده‌اند یا اگر رسیده‌اند اطلاع‌رسانی نکرده‌اند؛ باید پرسید هدف از این شناسنامه‌دار کردن چه بوده است و الان کجای این منحنی قرار داریم و آیا به نقطه‌ی مطلوب رسیده‌ایم یا خیر.

و سخن آخر...

خبرنامه‌ی قالی می‌تواند پیام‌آور خوبی برای فرش کرمان باشد و باید با گفت‌وگو با پیش‌کسوتان فرش، نقطه‌نظرات و تجربیات ایشان را به گوش جوانانی که در این عرصه گام نهاده‌اند برساند تا در آینده، فرش کرمان به ارتقای کیفیت دست یابد و خدای‌ناکرده به دست فراموشی سپرده نشود.

به هر حال چاپ این خبرنامه کار بسیار خوبی است که البته نقاط قوت و نقاط ضعفی هم دارد که باید نقاط قوت آن را تقویت و ضعفها را برطرف کرد.

خبر

ابداع مبتکر کرمانی با ماهیت فرش دست‌باف منافات ندارد



سرپرست امور تولید مرکز ملی فرش ایران تصریح کرد: ابداع مبتکر کرمانی منافاتی با ماهیت فرش دست‌باف ندارد.

علی‌ملک‌جو، سرپرست امور تولید مرکز ملی فرش ایران در بازدید از دار قالی‌بافی ابداعی مبتکر کرمانی گفت: ابداع مبتکر کرمانی به ماهیت فرش دست‌بافت آسیبی نمی‌زند.

به گزارش روابط عمومی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان کرمان، در بازدید از دار قالی ابداعی که نمایندگان از استان‌های خراسان رضوی، اصفهان و قم نیز حضور داشتند، محمد نخعی‌نژاد مبدع این دستگاه گفت: تمام تلاش در ابداع دار قالی، این بوده که قالی دست‌باف به صورت ماشینی بافته نشود.

وی تصریح کرد: در این دار قالی، احتیاجی به قالی‌باف حرفه‌ای نداریم و عملاً نقشه‌بافی و چله‌کشی حذف شده است.

وی در ادامه افزود: با کمک این دار قالی، قالی دست‌باف با سرعت، دقت و کیفیت بالاتر بافته می‌شود.

در خاتمه‌ی این جلسه، پس از بازدید از دار قالی قرار شد اصلاحاتی در وزن، ارتفاع و حجم صورت گیرد، همچنین سرعت بافندگی در دار قالی سنتی و جدید به محک آزمون گذاشته شود.



دعوت به همکاری

کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان از تمامی علاقه‌مندان به هنر - صنعت قالی و صنایع دستی دعوت به همکاری می‌نماید.

جهت استفاده از خدمات کمیسیون، شامل: دریافت خبرنامه، دریافت اطلاعات مربوط به نمایشگاه‌های داخلی و خارجی، استفاده از کتابخانه‌ی کمیسیون، نوآوری در طرح‌های قالی و پته، برگزاری کلاس‌های آموزشی، استفاده از خدمات الکترونیکی سایت کمیسیون و... با دفتر کمیسیون به شماره ۰۳۴۱۲۵۱۹۹۹۵ تماس حاصل نمایید.

شبکه‌ی اطلاع‌رسانی قالی و صنایع دستی استان کرمان

www.kermancrafts.com

رونمایی از شبکه‌ی اطلاع‌رسانی قالی و صنایع دستی استان

از شبکه‌ی اطلاع‌رسانی قالی و صنایع دستی استان کرمان به نشانی: www.kermancrafts.com رونمایی شد.

رییس بخش فرش دانشگاه شهید باهنر کرمان با اعلام این خبر، گفت: این پایگاه، یک شبکه‌ی حرفه‌ای و به‌عنوان رسانه‌ای با هدف ارتقا و گسترش فعالیت‌های فعالان حوزه‌ی فرش و صنایع دستی و با قابلیت به‌روزرسانی گسترده‌ی اطلاعات، امکان اطلاع‌رسانی جامع و گسترده را در زمینه‌ی فرش و صنایع دستی استان کرمان فراهم ساخته است.

وی با بیان این‌که فرش و صنایع دستی، مجموعه‌ای از هنرهای اصیل، بومی و مردمی هر کشور است که ریشه‌های عمیق و استوار در اعتقادات و باورداشت‌ها، آداب، عادات، رسوم و در مجموع فرهنگ جامعه دارد، گفت: این هنرها در طول تاریخ با تحولات و فراز و فرودهای متعددی روبه‌رو بوده و در حال حاضر هم تبلور عینی فرهنگ و هنر اصیل و پُرمایه‌ی ایران است.

رییس بخش فرش دانشگاه شهید باهنر کرمان تصریح کرد: بدون تردید این هنرها در طول سده‌های متمادی با حفظ پیشینه و سنت‌های اصیل ریشه کرده و مراحل شکل‌گیری خود را گذرانده و می‌گذرانند و علی‌رغم آن‌که در خطر نابودی قرار دارند ولی هنوز برای اکثر ایرانیان واقعیتی زنده و محسوس بوده و ارزش جهانی دارند و حمایت از آن‌ها حمایت از میراث فرهنگی و هنری گران‌قدر ماست.

وی در پایان گفت: شبکه‌ی اطلاع‌رسانی فرش و صنایع دستی کرمان با داشتن بخش‌های خبری، اطلاع‌رسانی، آموزشی و خدماتی، متعلق به تمامی فعالان و علاقه‌مندان این حوزه است که می‌توانند از خدمات و امکانات گسترده‌ی آن بهره‌مند شوند.

یزدان‌پناه با اشاره به اهداف این شبکه‌ی اطلاع‌رسانی، گفت: معرفی فرش و صنایع دستی استان کرمان بر مبنای گروه‌های تولید، هنرمندان، رشته‌ها، تجار و صادرکنندگان، ارائه‌ی آخرین اخبار حوزه‌ی فرش و صنایع دستی، اطلاع‌رسانی نمایشگاه‌ها، جشنواره‌ها و همایش‌های داخلی و خارجی، ایجاد ارتباط بین همه‌ی اعضا به منظور ارتقای کمی و کیفی تولیدات فرش و صنایع دستی، ایجاد گروه‌های آموزش و پژوهش جهت مطالعه، شناسایی و معرفی جامع و کامل فرش

تسلیم

خانواده‌ی محترم خواجه‌حسینی و خانواده‌ی فرش کرمان

فقدان مرحوم عبدالحمید خواجه‌حسینی، ما را نیز اندوهگین ساخت. غفران و رحمت الهی برای آن عزیز از دست رفته و سلامتی و طول عمر باعزت برای شما از پروردگار متعال خواهانیم.

از طرف اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان - کمیسیون قالی و صنایع دستی

تسلیم

جناب آقای مهندس محمدرضا شریفی فرماندار محترم شهرستان راور

مصیبت وارده را به جنابعالی و خانواده‌ی محترم‌تان تسلیت عرض نموده و از خداوند منان برای آن مرحوم مغفور، علو درجات و برای سایر بازماندگان، صبر جزیل را مسالت داریم.

از طرف اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان - کمیسیون قالی و صنایع دستی